

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 8 юни 2023 г.
(OR. en)

10249/23

ENFOPOL 269
ENFOCUSTOM 66
COSI 106
CULT 71
JAI 789

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
Дата:	8 юни 2023 г.
До:	Делегациите
№ предх. док.:	9387/23
Относно:	Заклучения на Съвета относно борбата с трафика на културни ценности – Заклучения на Съвета (8 юни 2023 г.)

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно борбата с трафика на културни ценности, които бяха одобрени от Съвета (Правосъдие и вътрешни работи) на неговото 3995-о заседание, проведено на 8 юни 2023 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА

относно борбата с трафика на културни ценности

СЪВЕТЪТ НА ЕС

КАТО ПРИПОМНЯ Стратегията на ЕС за Съюза на сигурност за периода 2020—2025 г.¹ и Стратегията на ЕС за борба с организираната престъпност за периода 2021—2025 г.²,

КАТО ПРИПОМНЯ заключенията на Съвета относно подхода на ЕС към културното наследство в условия на конфликти и кризи³, приети през 2021 г.,

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД Резолуции 2253, 2199, 2462 и 2347 на Съвета за сигурност на ООН, в които се отбелязва с дълбока загриженост, че терористичните организации генерират приходи от трафика на културни ценности, както и Резолуцията на Общото събрание на ООН от 2018 г. относно връщането или реституцията на културни ценности в държавите на произход,

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД Резолуцията на Европейския парламент от 17 януари 2019 г. относно трансграничните искове за реституция на произведения на изкуството и предмети с културна стойност, заграбени по време на въоръжени конфликти и войни,

КАТО ПРИВЕТСТВА съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно Плана за действие на ЕС за борба с трафика на културни ценности⁴, което е важна стъпка в борбата с това явление и върху което държавите членки желаят да надграждат,

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно Стратегията на ЕС за Съюза на сигурност, COM(2020) 605 final.

² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно стратегията на ЕС за борба с организираната престъпност за периода 2021—2025 г., COM(2021) 170 final.

³ 9837/21.

⁴ 16107/22.

КАТО ОТЧИТА, че трафикът на културни ценности е доходоносен бизнес за организираната престъпност и има опустошително и необратимо въздействие върху културното наследство в рамките на ЕС и извън него и следователно изисква индивидуализиран отговор на равнището на ЕС,

КАТО ИЗТЪКВА необходимостта от организиране на нашата реакция около по-доброто предотвратяване и разкриване на престъпления от участниците на пазара и институциите в областта на културното наследство, укрепване на капацитета в областта на правоприлагането и съдебната система, по-добро международно сътрудничество и засилена подкрепа за други ключови заинтересовани страни, както се предлага в плана за действие на Комисията,

Предотвратяване и разкриване на трафик на културни ценности от участници на пазара и институции за културно наследство

КАТО ИМА ПРЕДВИД, че участниците на пазара на културни ценности, колекционерите и институциите в областта на културното наследство са в добра позиция да спомагат за предотвратяването и разкриването на престъпления, свързани с културни ценности, и следователно трябва да са запознати с приложимото законодателство и други незаконодателни инструменти, чиято цел е предотвратяването и разкриването на такива престъпления,

КАТО ОСЪЗНАВА, че поради своя типичен трансграничен характер търговското законодателство на ЕС играе важна роля за предотвратяването и разкриването на трафика на културни ценности,

КАТО СЪЩЕВРЕМЕННО ОТБЕЛЯЗВА, че проверката и контролът върху търговията с културни ценности могат да варират значително в рамките на самия единен пазар, на който следва да се подобри проследимостта.

КАТО ИЗТЪКВА, че е необходимо собствениците или управителите на публични и частни колекции да предприемат доброволни мерки, за да се защитят по-добре от престъпления срещу собствеността, като подробно каталогизират своите колекции с помощта например на съществуващите инструменти, сред които Object-ID на Международния съвет на музеите (ICOM), и чрез по-добро докладване на престъпленията срещу собствеността, така че откраднатите културни ценности да се появяват бързо и с подробно описание в националните бази данни за откраднати произведения на изкуството и базата данни на Интерпол за откраднати произведения на изкуството,

КАТО ПРИПОМНЯ решаващото значение на разследването на престъпните мрежи и незаконните парични потоци, стоящи зад отделните случаи на трафик, както и факта, че дори законно придобити културни ценности могат да бъдат използвани от престъпници за престъпления като изпирание на пари или финансиране на тероризма,

Укрепване на капацитета на правоприлагащите органи и на съдебната система

КАТО ПОДЧЕРТАВА, че настоящата разузнавателна картина не отразява адекватно разпространението и обхвата на трафика на културни ценности.

КАТО ИМА ПРЕДВИД, че публичните органи трябва да имат адекватно разбиране на начина на действие на престъпниците, да споделят информация, да са запознати с изискванията за вътрешноведомствено и междуведомствено сътрудничество и да разполагат със специфични инструменти, включително съвременни технологии, като например софтуер за регистрация и откриване на незаконни потоци от културни ценности или оборудване за наблюдение с цел защита на важни обекти,

КАТО ПРИПОМНЯ необходимостта от по-добър обмен и сътрудничество между специализираните национални органи, които се занимават с тази област на престъпност,

КАТО ОТБЕЛЯЗВА, че трафикантите на културни ценности се възползват от неравномерното криминализиране на съответните престъпления в целия ЕС.

Засилване на международното сътрудничество и извличане на максимална подкрепа от заинтересованите страни

КАТО ОТЧИТА стойността на културното наследство за обществото и неговата уязвимост по отношение на криминално увреждане в конфликтни и кризисни региони,

КАТО ИЗТЪКВА необходимостта от опазване на културното наследство в зоните на конфликт, по-специално специфичното положение в Украйна, което налага по-нататъшни действия за опазване на украинското културно наследство в контекста на агресивната война на Русия,

КАТО ОТЧИТА ограничената обществена осведоменост за вредите, които трафикът на културни ценности може да причини,

ПРИВЕТСТВА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ НА КОМИСИЯТА И Я ПРИКАНВА ДА СЕ АНГАЖИРА СЪС СЛЕДНИТЕ ДЕЙСТВИЯ:

1. В тясно сътрудничество с ЮНЕСКО да стартира диалог с пазара на произведения на изкуството по въпросите, свързани с опазването на културни ценности и търговията с тях на единния пазар, включително организиране на проява на високо равнище през 2023 г.;
2. Да разработи и създаде електронна система за внос на културни ценности в Съюза („системата за ICG“) и да я разширява, така че да обхване и износа на културни ценности, въз основа на заключенията от проведено проучване за осъществимост;
3. Да продължи да финансира разработването на решения за подобряване на проследимостта и откриването на културни ценности, да издаде насоки за държавите членки относно създаването на регистри за продажбите (които обхващат и онлайн продажбите), съдържащи подробна информация за продавача и купувача, както и за културната ценност – предмет на продажбата, и да предложи задължение за всеки, който извършва стопанска дейност с културни ценности в рамките на държавите членки, да поддържа регистър на сделките с културни ценности. Конкретните условия следва да бъдат проучени в бъдещото проучване за осъществимост.
4. Да проучи мерки за хармонизиране и взаимосвързаност в целия ЕС на базите данни на държавите членки за откраднати културни ценности, включително изграждане на връзка с базата данни на Интерпол за откраднати произведения на изкуството и други имащи отношение бази данни;
5. Да си сътрудничи с ICOM за популяризиране на неговия етичен кодекс за музеите, да подобри способностите и да предостави обучения на служителите в музеи и институции за културно наследство в няколко държави членки, за да подобрят регистрирането и опазването на своите колекции;
6. Да установи и допринесе за по-единни категории за събиране на данни със съдействието на Европол, което в бъдеще може да доведе до събирането на данни за целия ЕС чрез Евростат;

7. Да добави трафика на културни ценности към въвеждащия курс за служителите на постоянния корпус за разкриване на трансгранична престъпност на Frontex;
8. Да направи оценка на съществуващите цифрови инструменти за разследване (включително финансираните от Комисията) и да насърчава достъпа на държавите членки до тях, както и да прикани Европейския съвет за клиринг да прецени дали това може да бъде подкрепено от Лабораторията за иновации на Европол и други инициативи в тази област;
9. Да изготви преглед на националното законодателство на държавите членки, криминализиращо незаконния трафик на културни ценности и прилагането на Конвенцията от Никозия;
10. Да увеличи подкрепата за защита на украинските културни ценности от унищожаване и кражба и незаконен износ чрез подпомагане на регистрацията, а при поискване и евакуация и физическа защита на колекциите;
11. Да укрепва капацитета на трети държави за трансгранично сътрудничество и разследвания на изпирането на пари, свързани с културни ценности, по-специално чрез разширяване на обхвата на Глобалния механизъм на ЕС за борба с изпирането на пари, за да бъдат включени и Азия и Латинска Америка;
12. Да осигури финансова подкрепа на ICOM за доразвиване на обсерваторията на ICOM, която централизира и разпространява информация и ресурси за разбиране на опазването на културните ценности от обществеността и ориентиране на политиките за защита на културните ценности в международен план;
13. Да подпомага ЮНЕСКО при създаването на наръчник за журналисти с цел докладване на престъпления, свързани с културното наследство;
14. Да подкрепя инициативи за ангажиране на младежта чрез програмата „Творческа Европа“, Европейския корпус за солидарност и програмата „Еразъм+“;

ПРИЗОВАВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ:

15. Да повишават осведомеността, за да се гарантира, че публичните и частните колекции инвентаризират и регистрират своите предмети в съответните бази данни и докладват за случаите на престъпления срещу собствеността на правоприлагащите органи с помощта на международно договорени стандарти и инструменти (като например стандарта Object ID и базата данни на Интерпол за откраднати произведения на изкуството);
16. Когато такива не съществуват, да обмислят създаването и управлението на специални национални бази данни за откраднати културни ценности и да подобрят съществуващите такива, като разгледат възможността за свързване с базата данни на Интерпол за откраднати произведения на изкуството;
17. Да докладват на Интерпол за откраднати културни ценности чрез неговата база данни за откраднати произведения на изкуството и да споделят информация за случаите на трафик на културни ценности с Европол, Интерпол и други компетентни органи с цел подобряване на разузнавателната картина;
18. Да засилят ефективното сътрудничество и обмена на информация между компетентните органи и митническите органи, включително чрез Световната митническа организация, и с Комисията⁵ чрез Митническата информационна система с цел борба с измамите, свързани с културни ценности и други престъпления;
19. Да установяват, оценяват и разбират рисковете от трафика на културни ценности, в контекста на изпирането на пари и финансирането на тероризма като част от своята национална оценка на риска съгласно законодателството за борба с изпирането на пари и да приемат адекватни мерки за намаляване на посочените рискове;
20. Да повишават осведомеността и да издадат насоки за частния сектор за това как той най-добре би могъл да изпълнява своите задължения за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма в сътрудничество с компетентните органи;

⁵ Вж. Регламент (ЕО) № 515/97 на Съвета от 13 март 1997 г. относно взаимопомощта между административните органи на държавите членки и сътрудничеството между последните и Комисията по гарантиране на правилното прилагане на законодателството в областта на митническите и земеделските въпроси (ОВ L 082, 22.3.1997 г., стр. 1—16).

21. Да подобрят сътрудничеството между задължените субекти от пазара на изкуство и антики, финансовия сектор, звената за финансово разузнаване и специализираните правоприлагащи органи, което може да включва митнически органи и органи, компетентни в борбата с трафика на културни ценности, чрез обмен на знания и обучение относно рисковете и видовете незаконни дейности, свързани с културни ценности, като същевременно се вземат предвид възможностите за сътрудничество между публични и частни субекти, както и чрез обмисляне на създаването на специална система за предупреждение или рискови профили, когато културни ценности са включени като част от финансови сделки, залагания, заеми или облигации;
22. Да насърчават спазването на задължението за надлежна проверка и прозрачността на сделките в съответствие с Международния етичен кодекс на ЮНЕСКО за търговците на културни ценности и Етичния кодекс на Музеите ICOM;
23. Да увеличат максимално потенциала на EMPACT по отношение на случаите на трафик на културни ценности, включително по отношение на разследванията на престъпни мрежи и съответните незаконни парични потоци;
24. Да се възползват пълноценно от подкрепата и експертния опит на Европол и Евроюст в областта на трансграничното правоприлагане и съдебното сътрудничество;
25. Да осигурят, при необходимост, адекватно изграждане на капацитет на националните правоприлагащи и съдебни органи, например чрез създаване и обучение на специализирани правоприлагащи звена и специализирани екипи от прокурори и чрез предоставяне на основно обучение за полицейски, митнически и гранични служители, участващи в рутинни проверки;
26. Да обмислят възможността за сключване на меморандуми за разбирателство между съответните правоприлагащи органи и институции за културно наследство, за да се гарантират адекватното боравене с иззети или конфискувани културни ценности и правилното им съхранение;

27. Да обмислят възможността за подписване, ратифициране и прилагане на Конвенцията от Никозия на Съвета на Европа относно престъпленията, свързани с културни ценности, или да прилагат нейните принципи, когато това се счита за по-подходящо;
28. Да обмислят възможността за подписване и ратифициране на Конвенцията на ЮНЕСКО от 1970 г. относно мерките за забрана и предотвратяване на незаконен внос, износ и прехвърляне на правото на собственост на културни ценности и Конвенцията на Международния институт за унифициране на частното право (UNIDROIT) относно връщането на откраднатите или незаконно изнесените културни ценности;
29. Да проучат мерки за връщане на откраднат предмет на законния му собственик, независимо от давностния срок за наказателна отговорност;

НАСЪРЧАВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, В СЪТРУДНИЧЕСТВО С КОМИСИЯТА:

30. Да подкрепят укрепването и непрекъснатата дейност на мрежата EU CULTNET, за да се използва пълният ѝ потенциал, включително чрез командироване на подходящ персонал с цел създаване на звено за контакт на EU CULTNET в Европол за координиране на съвместните дейности, поддържане на връзка с международни участници и допринасяне за оперативната и стратегическата работа в борбата с трафика на културни ценности, както и чрез разработване на общи мерки, като например подобряване на бързия достъп на правоприлагащите органи до необходимия експертен опит от археолози или специалисти в областта на културното наследство; следва да се предвиди дългосрочно финансиране на звеното за контакт;
31. Да продължат да изпълняват заключенията на Съвета относно подхода на ЕС към културното наследство в условия на конфликти и кризи⁶ и да продължат да наблюдават постигнатия напредък;
32. Да изпълнят резолюцията на Съвета относно работния план на ЕС за културата за периода 2023—2026 г., като подкрепят обмена на информация между специалистите в областта на културното наследство и органите, компетентни в борбата с трафика на културни ценности, чрез поредица от семинари и дейности за партньорско обучение;

⁶ 9837/21.

33. Да създадат мрежа от специалисти в областта на културното наследство и археолози, способни да предоставят експертен опит в помощ на наказателни разследвания и да се възползват от координацията от страна на звеното за контакт на EU CULTNET в Европол; и да участват, когато е уместно, в рамката на ЕМРАСТ. Комисията се приканва да подкрепи мрежата по целесъобразност;
34. Да обмислят създаването на специална търсачка за откриване на трафик на културни ценности или възможности за съчетаване на съществуващия ИТ капацитет/бази данни, в сътрудничество с лабораторията за иновации на Европол, след положително становище на Европейския съвет за клиринг на лабораторията за иновации, за да се създаде всеобхватен ИТ инструмент за анализ на предлаганите на пазара културни ценности;
35. Като отчитат надлежно текущата работа в тази област, да разгледат ролята на незаменяемите токени в борбата с трафика на културни ценности, особено по отношение на сделките, включващи цифрови произведения на изкуството;
36. Да предприемат последващи действия и да направят преглед на изпълнението на действията в настоящите заключения на Съвета пет години след приемането им.
